

OM ARBEJDSLØSHEDSFORSIKRING

Foredrag i Nationaløkonomisk Forening den 11. Marts 1919

Af

Clara Black.

Det første Møde, jeg var med til her i Nationaløkonomisk Forening, var et, der afholdtes i Januar Maaned 1903, altsaa for 16 Aar siden, og som indledes af Professor Westergaard med et Foredrag om „Forsikring imod Arbejdsløshed“. Denne Sag har ikke siden været til Behandling her i Foreningen, og jeg vil da tillade mig at tage Traaden op der, hvor den dengang blev sluppen, og i store Træk føre Arbejdsløshedsforsikringens Historie op til Dato med særligt Henblik paa Forholdene her i Danmark.

I 1848 proklameredes i Frankrig „Retten til Arbejde“. Der kan utvivlsomt ud fra juridiske Synspunkter føres en hel Del Argumenter i Marken mod en principiel Anerkendelse af en saadan Ret, men rent menneskeligt set forekommer Kravet mig, som et moralsk Krav fra Samfundsmedlemmernes Side, at være uangribeligt. Naar Samfundet til Værn for den private Ejendomsret sætter snævre Grænser for den enkeltes Bevægelsesfrihed i Henseende til den Maade, hvorpaa han

skaffer Livsopholdet til sig og sine, maa Samfundet paa den anden Side retfærdigvis skaffe dem, det gaar ud over, d. e. dem der ingen eller kun relativt ringe Interesse har i Ejendomsrettens Hævdelse, Mulighed for paa lovlig Vis at ernære sig selv, saa vidt de kan det. Det vil sige, Samfundet maa skaffe dem Arbejde. Imidlertid, som saa mange andre Idealer viste ogsaa „Retten til Arbejde“ sig at være Krav, der ikke lod sig gennemføre. Det maatte da gælde om at finde en Udvej, der samtidig med at være realisabel, kom Idealet saa nær som muligt. Den Udvej, man fandt, var at erstatte „Retten til Arbejde“ med „Retten til Eksistens“, og den Maade, hvorpaa den følgende Tid realiserede denne Ret, var ved at henvise de arbejdsløse som alle andre eksistensløse til — Fattigvæsenet. Et mere humant Synspunkt vandt imidlertid frem; den sociale Lovgivning kom op rundt i Landene, og den bragte bl. a. den Ændring i Forsorgen for de eksistensløse, at Samfundet nu søgte i vidt Omfang at yde dem den Hjælp, de behøvede, udenfor Fattigvæsenet, oftest ved at etablere en Forsikring for den ubemidlede Befolkning mod de Livets Ulykker, der kan bringe den fra blot at være ubemidlet til at blive eksistensløs. Man saa Sygeforsikringen, Ulykkesforsikringen, Invaliditets- og Alderdomsforsorgen komme frem og blive anerkendt som det selvfølgelige og rigtige. Kun Forsorgen for de arbejdsløse lod man fra Samfundets Side ligge, ikke fordi man oversaa Problemet eller ønskede at forbigaa det, men fordi man fandt, at denne Forsikring i Modsætning til Socialforsikringens øvrige Omraader frembød ganske særlige og store Vanskeligheder.

Dette laa dels i Vanskelighederne' ved at fremskaffe en brugbar Arbejdsløshedsstatistik, dels laa — og ligger — Vanskelighederne ved Arbejdsløshedsforsikringens Gennemførelse i dens nære Forbindelse med og store Betydning for Arbejdernes Lønkamp.

I sin praktiske Udformning bliver Arbejdsløshedsforsikringen nødvendigvis en Forsikring af Løn, altsaa en Forsikring, som ved selve sin Tilstedeværelse er en Støtte for Arbejderen i hans Kamp mod Arbejdsgiveren. Man kan indvende, at denne Forbindelse mellem Arbejdsløshedsforsikring og Lønpolitik ingenlunde er nogen nødvendig Forbindelse, idet dens Indtræden vil være afhængig af de fastsatte Betingelser for Understøttelsens Ydelse. Vil man ved Forsikringens Gennemførelse som Betingelse for Understøttelsesydelser kræve af Arbejderen, at han skal tage et hvilket som helst Arbejde til en hvilken som helst Løn, saa bliver Forsikringen mod Arbejdsløshed ikke nogen Lønforsikring. Det Standpunkt kan man imidlertid, efter min Opfattelse, af rent samfundsmæssige Grunde og ogsaa af Hensyn til Nødvendigheden af Arbejderklassens Medvirken ved Forsikringens Gennemførelse, ikke tage. Man kan ikke gaa videre end vor Lov har gjort, naar den siger, at Arbejderen kun er pligtig at tage Arbejde, der „svarer til hans Evne“, dette forstaaet positivt og negativt, altsaa som Arbejde der passer for ham, Arbejde han kan overkomme, og Arbejde hvis Vilkaar ikke er væsentlig anderledes eller ringere end det, han er vant til, og som hans Kvalifikationer henviser ham til. Tilsvarende Bestemmelser findes i andre Landes Lovgivning om denne Sag; den engelske Lovs Regel

tyder paa, at en Arbejder ikke mister sin Ret til Understøttelse ved at nægte:

an offer of employment in the district where he was last ordinarily employed at a rate of wage lower, or on conditions less favourable, than those which he habitually obtained in his usual employment in that district, or would have obtained had he continued to be so employed; or

an offer of employment in any other district at a rate of wage lower or on conditions less favourable than those generally observed in such district by agreement between associations of employers and of workmen, or failing any such agreement, than those generally recognised in such districts by good employers.

Tager man et modsat Standpunkt, bliver Arbejdsløshedsforsikringen et Vaaben mod Arbejderen, saa bliver dens Virkning Løntryk, og man maa jo dog ved Forsikringens Gennemførelse ikke tabe det af Syne, at den, som al anden social Lovgivning, er ment som en Støtte for Arbejderen.

Med dette Forbehold med Hensyn til Understøttelsesydelsens Betingelser gælder det, som anført, at al Arbejdsløshedsforsikring til en vis Grad maa blive en Forsikring af Løn. Er der ikke sikret de arbejdsløse en vis Støtte under deres Ledighed, vil Arbejdernes Lønkamp altid blive mere eller mindre af et Sisufusarbejde. I opadgaaende Tider, naar der er Rift om de ledige Hænder, driver Arbejdernes Organisationer Lønningerne op; men naar da Nedgangsperioderne

kommer, og mange gaar ledige, vil disse mange, hvis der ingen Hjælp ydes dem, konkurrere med hverandre om Arbejdet som deres eneste Kilde til Eksistens udenfor Fattigvæsenet; de vil være villige til at tage Arbejdet paa snart sagt hvilket som helst Betingelser og altsaa blive villige Redskaber i Hænderne paa de Arbejdsgivere — og saadanne vil selvfølgelig altid findes —, som vil prøve paa at udnytte Situationen til at skaffe sig billig Arbejdskraft. Resultatet bliver Fald i Lønningerne og spildt Arbejde for Organisationerne, der ved næste Opgangsperiode kan begynde forfra paa deres Arbejde paa at hæve Lønniveauet, og kan gøre det med nøjagtig samme, i det lange Løb negative Resultat som sidst. — For at undgaa Misforstaaelser skal jeg her indskyde, at Forholdet ved disse Bemærkninger er sat noget skarpere op, end det vil komme til at foreligge; men Tendensen er som anført. — Anderledes naar der findes en Forsikring mod Arbejdsløshed! Ydes der de arbejdsløse en forud tilsikret Hjælp, vil de være i Stand til at undlade at underbyde det opnaaede Lønniveau.

Det er dette, der har bevirket, at medens Samfundet tøvede, tog Arbejdernes faglige Organisationer Arbejdsløshedsforsikringen op til Realisation som et Led i deres Lønkamp. De ældste Fagforeningskasser, de engelske, gaar saa langt tilbage som til 1831. Organisationerne magtede imidlertid ikke de økonomiske Vanskeligheder ved Sagens Gennemførelse, og de maatte da paakalde Samfundets Støtte paa dette Punkt. Men Samfundets Myndigheder afskrækkedes af den ved Forsikringens Forbindelse med Fagforeningerne stærkt understregede lønpolitiske Side af Sagen; de

afviste Fagforeningernes Ønske om økonomisk Hjælp, maatte imidlertid erkende Samfundets uafviselige Pligt til at tage Sagen op, og saa forsøgte de at realisere den udenom Fagforeningerne.

Professor Westergaards Foredrag i 1903 drejede sig om de Forsøg, der i saa Henseende var gjort, og om hvorledes og hvor absolut de var mislykkedes. Men Professoren gav derefter Oplysning om en med Held i Aaret 1900 gennemført Ordning i den belgiske By Gent, en offentlig Arbejdsløshedsforsikring, der bygger paa Fagforeningernes Forsikringer. Denne Ordning, der senere er gaaet over i Arbejdsløshedsforsikringens Historie som Gentersystemet, betegner et Vendepunkt i den hele Sag, og jeg skal derfor i al Korthed referere, hvad den gaar ud paa.

I 1898 blev i Gent nedsat en Kommission til Overvejelse af Arbejdsløshedsspørgsmaalet. Denne Kommissions Formand var Advokat Louis Varlez, hvis Navn vil leve, saa længe Arbejdsløshedsforsikringens Historie skrives, thi det var ham, der skabte Gentersystemet og slog ind paa den første farbare Vej til Realisation af en offentlig Arbejdsløshedsforsikring. Han skar igennem Spørgsmaalet, afviste paa Forhaand Tanken om at følge de tidligere ulykkelige Spor og søge oprettet kommunale Arbejdsløshedskasser, omfattende samtlige Fag. Han fastslog det, der senere er blevet et almindeligt anerkendt Princip i Arbejdsløshedsforsikringen, nemlig at den skal være fagligt begrænset, og det af Hensyn til den overordentlig store Forskel i Arbejdsløshedsrisikoen Fagene imellem. Han ræsonerede videre saaledes: Vi har en faglig Arbejdsløshedsforsikring, knyttet til Fagforeningerne. Fag-

foreningerne har ikke blot i Praksis vist sig at være de eneste, der har kunnet gennemføre en virkelig tilfredsstillende Løsning af den vanskelige Opgave, som Arbejdsløshedsforsikringen erfaringsmæssigt er; men de maa ogsaa erkendes rent theoretisk at have særlige Betingelser for at gennemføre den. Hvorfor da lade sig afskrække af Fagforeningernes Stilling som Kamporganisationer fra at gøre Brug af dem ogsaa i fredeligt Øjemed, naar dette kan ske, uden at deres Kampformaal paa utilbørlig Maade blandes ind deri. Han vandt Tilslutning for dette sit Synspunkt, og Genter-systemet blev realiseret.

Der oprettedes en kommunal Fond til Ydelse af Arbejdsløshedsunderstøttelse. Denne Fond yder imidlertid ikke direkte Støtte hverken til Fagforeningerne eller til disses Arbejdsløshedskasser, men den yder et Tilskud til de Understøttelser, der af Fagforeningerne udbetales til arbejdsløse Medlemmer, hvis Ledighed ikke er forårsaget ved Sygdom, Strejke og Lock-out eller deres Følger, manglende Arbejdsevne eller manglende Arbejdsvilje. Tilskudet fastsattes til højst at udgøre 100 % af den af Fagforeningen udredede Understøttelse. Dette System med Tilskudsydelse til Fagforeningernes Arbejdsløshedsunderstøttelser blev for de ikke-organiserede Arbejdere suppleret med en Ordning med Ydelse af Tilskud til individuelle Opsparinger. Dette sidste fik aldrig nogen Betydning; men den Del af Systemet, som omfatter det organiserede Arbejde, vandt i den følgende Tid stor Udbredelse, først i Belgien og Holland, senere ogsaa i Tyskland og noget i Frankrig.

Det blev dog ikke disse Erfaringer, der kom til

at præge vor Lovgivning her hjemme. Prof. Westergaard udtalte i sit ovennævnte Foredrag i 1903, at „det er klart, at Løsningen af en saa vigtig Opgave altid maa have sit særegne nationale Præg; Løsningen maa staa i nøje Forhold til den sociale og økonomiske Udvikling i det hele taget“. Det var ogsaa ud fra det Synspunkt, Diskussionen blev taget op her i Foreningen for 16 Aar siden, særlig i det Indlæg, der fremkom fra den daværende Sygekasseinspektør, senere Arbejdsløshedsinspektør Th. Sørensen. Han hævdede, at vi, som ogsaa af Prof. W. antydet, burde iølge den Anvisning, der var gjort ved den saa lykkelige Gennemførelse af Sygeforsikringen her i Landet og basere vor Arbejdsløshedsforsikring paa selvstændige, selvstyrede Arbejdsløshedskasser, arbejdende med Støtte fra og under Tilsyn af det offentlige, men i nær Forbindelse med de faglige Organisationer. Han advarede paa den anden Side mod at gaa længere end netop hertil ved at benytte Sygekasserne som Forbillede ved Organiseringen af Arbejdsløshedsforsikringen, idet han bl. a. fremhævede den absolute Nødvendighed af at organisere Arbejdsløshedsforsikringen fagligt og ikke lokalt. Det blev disse Idéer, der blev realiserede i vor første Arbejdsløshedskasselov, Loven om anerkendte Arbejdsløshedskasser af 9. April 1907, som blev forelagt af daværende Indenrigsminister Sigurd Berg og vedtaget af Rigsdagen næsten uforandret efter et Forslag, der var udarbejdet og fremlagt af den i 1903 nedsatte saakaldte Invaliditetskommission (Kommissionen til Overvejelse af Spørgsmaalet om en almindelig Invaliditets- og Alderdomsforsikring) paa det

Tidspunkt, da den senere Minister Thomas Larsen var Formand for denne.

Ifølge denne Lov og den nugældende, i alt væsentligt enslydende Lov af 8. April 1914 er Arbejdsløshedsforsikringens Bærere her i Landet de selvstændige og selvstyrende Arbejdsløshedskasser, hvis Virksomheds Formaal alene maa være Ydelse af Understøttelse til Folk, der er uforskyldt eller med fyldestgørende Grund selvforskyldt arbejdsløse. Disse Kasser kan faa — og har, naar de opfylder Betingelserne herfor, Ret til at faa — Statsanerkendelse med deraf følgende Tilskud fra det offentlige og, paa den anden Side, Forpligtelse til at underkaste sig det offentliges Tilsyn med deres Virksomhed. I Reglen om, at en Arbejdsløshedskasse, der opfylder Betingelserne for at faa Statsanerkendelse, ogsaa har Ret hertil, er der dog en enkelt Indskrænkning, som tilsigter at hindre Oprettelsen af konkurrerende Kasser. Tilskudet bestaar af et Statstilskud og kommunale Tilskud. Statstilskudet udgør et Beløb, svarende til Halvdelen af de af Medlemmerne selv indbetalte Bidrag; Kommunernes Tilskud, der under visse Betingelser, som nu næsten altid foreligger, er obligatoriske, udgør et Beløb svarende til en Trediedel af Bidragene fra de Medlemmer af vedkommende Kasse, som ved det paagældende Regnskabsaars Slutning havde Ophold i Kommunen. Det ses saaledes, at Forsikringen er baseret væsentlig paa Medlemmernes egne Bidrag, idet det samlede offentlige Tilskud ikke kan komme op over $\frac{5}{6}$ af de af de forsikrede selv ydede Beløb. Jeg taler her, som overalt i det nærmest følgende, alene om Arbejdsløshedsforsikringens ordinære Virksomhed.

De anerkendte Arbejdsløshedskasser skal staa aabne for enhver, der opfylder de vedtægtsmæssigt fastsatte Betingelser for Optagelse. Disse er, at den paagældende optagelsessøgende er en ubemidlet Lønarbejder mellem 18 og 60 Aar, knyttet til det Fag, som Kassen omfatter, og bosat indenfor dens stedlige Omraade. Den eneste, og som Erfaringen har vist noget for snævre, Mulighed, der er givet en anerkendt Arbejdsløshedskasse for at unddrage sig fra Optagelsen af eller for at udelukke fra Medlemsret en Arbejder, der opfylder de nævnte Betingelser, er givet ved en Regel i Loven om, at en Kasse kan nægte at have som Medlemmer Personer, der af legemlige eller moralske Grunde maa anses uskikkede til regelmæssig Erhvervsvirksomhed eller til Samarbejde med Arbejdsledere og Arbejdskammerater.

Naar et Medlem er indtraadt i en anerkendt Arbejdsløshedskasse, indtræder ikke dermed hans Ret til Understøttelse; han maa staa i 12 Maaneder som betalende Medlem, før han kan faa Understøttelse i Tilfælde af indtrædende Ledighed. Bliver han efter dette Aar arbejdsløs, uforskyldt eller med fyldestgørende Grund selvforskyldt, faar han Understøttelse, dog først efter en vis Ventetid (Karenstiden), idet det ved Loven er fastslaaet, at den arbejdsløse skal bære den første Del af sin Ledighedsperiode uden Støtte fra Kassen; denne Karenstid skal være mindst 6 Dage, for Sæsonarbejdere dog noget mere. Den Understøttelse, den ledige derefter faar af sin Kasse, skal være mindst 50 Øre og højst 2 Kr. pr. Dag; i de fleste Kasser er den for Tiden, i ethvert Fald for Medlemmer med flere Aars Anciennet, oppe paa de 2 Kr.; men for de fleste

Medlemmer er den 1 Kr. 50 Øre. Ledighedspengene skal ydes for et vist begrænset Dageantal indenfor et Tidsrum af 12 Maaneder, ordinært mindst 70 Dage; i de fleste Kasser er dette Maksimum for Understøttelsens Varighed ansat til 80—100 Dage, men for de fleste Medlemmer er det nede paa det lovmæssige Minimum af 70 Dage. Et Medlem, der 3 Aar i Træk hvert Aar har taget sit fulde Maksimum af Understøttelse, skal derefter et Aar være berøvet sin Ret til Hjælp.

Tilsynet med Forsikringen er lagt i Hænderne paa en Arbejdsløshedsinspektør, ved hvis Side staar et Raad, Arbejdsløshedsnævnet. Dette bestaar af 6 Repræsentanter for Arbejdsløshedskasserne, valgte af disse, og 4 af Rigsdagen valgte Medlemmer. Arbejdsløshedsinspektøren fungerer som Formand for Nævnet. Dettets Myndighed er dels raadgivende, først og fremmest overfor Arbejdsløshedsinspektøren og Indenrigsministeriet, men ogsaa i videre Kredse, dels lovgivende, idet det ved Loven er overdraget Nævnet at fastsætte Regler for Kassernes Samvirken m. m. og dels endelig dømmende, idet Loven udtrykkelig har unddraget Arbejdsløshedsinspektøren og overdraget Nævnet Afgørelsen af alle Spørgsmaal vedrørende 1) Retten til at være Medlem af en anerkendt Arbejdsløshedskasse og 2) Ledighedsaarsagens Indflydelse paa Understøttelsesretten.

Paa dette Grundlag er i de 11½ Aar, der er gaaet siden den første Arbejdsløshedskasselovs Ikrafttræden, blevet anerkendt Arbejdsløshedskasser for saa godt som alle de Fag, hvis Udøvere almindeligvis henføres under Begrebet „Arbejdere“, selv naar dette Ord tages

i vid Betydning. Det samlede Antal anerkendte Kasser var den 31. Marts 1918 62 med ialt 221 000 Medlemmer. Kasserne er, med en enkelt Undtagelse, alle fagligt begrænsede, og de faglige Kasser er, ligeledes med en enkelt Undtagelse, alle Landskasser. De er i administrativ Henseende stærkt centraliserede, med en Hovedledelse i hvis Hænder hele den afgørende Myndighed ligger i Tiden mellem de, oftest med treaarigt Mellemlum, afholdte Delegeretmøder. Delegeretmødet, sammensat af Repræsentanter fra Medlemmerne i alle Afdelinger, repræsenterer den højeste Myndighed i alle Henseender indenfor Kassen; men dets Beslutninger med Hensyn til Ændringer af de Vedtægter, efter hvilke Kassen ledes m. m. har kun Gyldighed, naar de er godkendte af Kassens tilsynsførende Myndighed, Arbejdsløshedsinspektøren. Den daglige Ledelse sker under Hovedledelsens Tilsyn og efter dens Anvisninger ved lokale Tillidsmænd; ialt har de anerkendte Kasser for Tiden ca. 3 000 lokale Afdelinger rundt om i Landet.

Samtlige disse Kasser er oprettede af de respektive Fagforeninger og arbejder i mere eller mindre nær Forbindelse med disse. Ved denne Forbindelse er opnaaet for det første, at Kasserne har faaet en for de flestes Vedkommende fortræffelig Medlemsbestand, sammensat af gode og daarlige Risikoer mellem hinanden. Dette er opnaaet derved, at Fagforeningerne har gjort det til en Pligt for samtlige deres Medlemmer at tiltræde Fagets Arbejdsløshedskasse. Dernæst, at Kontrollen er bleven bedre end den under nogen anden Omstændighed kunde blive. Jeg har haft det mest slaaende Eksempel derpaa i denne Tid, da Murer-

svendene i København har staaet uden Fagforening. Det var under disse Omstændigheder næsten ikke muligt at føre nogen effektiv Kontrol med, at der ikke ydedes Arbejdsløshedsunderstøttelse under Konflikt. Det var ikke muligt at faa oplyst, om der var Arbejdsstandsning noget Steds, hvor der var Arbejdsstandsning, hvem den omfattede, om en Ledighedsanmeldelse var berettiget, idet Arbejdet paa den paagældende Plads var færdigt, om et eller andet fremsat Krav var overenskomstmæssigt o. s. fr. Jeg henvendte mig til Arbejdsgiverforeningen med Anmodning om at faa alle de Anmeldelser, der maatte foreligge angaaende Uregelmæssigheder paa Arbejdspladser, fik sikkert ogsaa hvad man derfra kunde give mig, men jeg var ikke desto mindre paa saa usikker Grund med Hensyn til Kontrollen i denne Afdeling, saa en Fortsættelse paa det da foreliggende Grundlag havde været meget betænkelig. Endelig er ved Forbindelsen med de faglige Organisationer opnaaet en meget stor Besparelse i Administrationen. Dette ses bedst deraf, at medens den gennemsnitlige Administrationsprocent er omkring 10 % af Indtægterne, saa er den for Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse, hvis Hovedkontor er uden Forbindelse med Dansk Arbejdsmandsforbunds Hovedkontor, adskilligt højere oppe.

Til alle Arbejdsløshedskasserne er knyttet Arbejdsanvisning, og for alles Vedkommende er etableret et nøje Samarbejde med de kommunale Arbejdsanvisningskontorer. Dette Samarbejde er ordnet paa den Maade, at Kasserne til de kommunale Kontorer indberetter hvert nyt Tilfælde af anmeldt Ledighed og framelder de afgaaede. Anvisningen af Arbejde fra

de kommunale Kontorer skal da, for saa vidt angaar Arbejdsløshedskassemedlemmer, ske efter Forhandling med den paagældende Kasses Tillidsmand. Helt godt fungerer dette Apparat ikke endnu; Loven om den kommunale Arbejdsanvisning er kun 6 Aar gammel, og det tager selvfølgelig sin Tid at faa sligt gennemført, hvor det drejer sig om flere Tusind Tillidsmænd, af hvilke den langt overvejende Del er Arbejdere, der har deres Beskæftigelse i Arbejdsløshedskassens Tjeneste som Fritidsarbejde. Men under Forudsætning af at der bliver givet den fornødne Tid til Forstaaelse, mener jeg, at Ordningen i og for sig er den bedst mulige. Den supplerer nemlig den kommunale Arbejdsanvisning med det i de enkelte Specialiteter sagkyndige Element, som den ifølge Sagens Natur ikke selv kan være i Besiddelse af, og som er nødvendig for at skabe en virkelig god Arbejdsanvisning.

Mellem samtlige faglige Arbejdsløshedskasser gælder Overflytningsregler, hvis Hensigt er at lette Overgangen fra det ene Fag til det andet. Ifølge disse Regler kan et Medlem gaa fra Fag til Fag uden derved at tabe nogen af sine i Arbejdsløshedsforsikringen erhvervede Rettigheder. Han har blot at melde sig fra hos den Kasse, hvis faglige Omraader han forlader, og melde sig til hos den Kasse, indenfor hvis faglige Omraade han kommer til at arbejde; han bliver da overført til denne, og hans Bidragserlæggelse sker til denne; men Understøttelsesret i den tilflyttede Kasse erhverver han sig først efter 13 Ugers uafbrudt Arbejde indenfor det tilflyttede Fag; bliver han ledig inden den Tid, annulleres Overflytningen, og han glider tilbage til sin gamle Kasse.

Yderligere har de anerkendte Arbejdsløshedskasser gennem de paagældende Fagforeninger i ret stort Omfang indgaaet Overenskomster med udenlandske, især norske, svenske og tyske Organisationer om gensidig Understøttelse af arbejdsløse under Rejse eller Ophold indenfor de respektive Foreningers lokale Omraade. I enkelte Fag, som f. Eks. Typografernes, er denne internationale Gensidighed stærkt udviklet. I ethvert Fald før Krigen kunde en dansk Typograf færdes overalt i Europa udenfor England, Rusland og Balkan og med sin danske Medlemsbog (af hvilke til dette Brug enkelte Blade er trykt paa fremmed Sprog) som Legitimation faa Understøttelse, hvor han kom frem.

Kort før vor Lov kom den norske Lov om Arbejdsledighedskasser af 1906. Jeg tror, at man uden at gaa Nordmændene for nær kan hævde, at denne Lov er paavirket af de Forhandlinger, der var ført her i Danmark angaaende Arbejdsløshedsforsikringens Ordning. Mest er den dog paavirket fra Gent. Arbejdsløshedsforsikringens Bærere er efter den norske Lov, ligesom her, de selvstyrende anerkendte Arbejdsledighedskasser, arbejdende efter egne og selvstændige Vedtægter og med selvstændige Midler. Men det offentlige Tilskud til Forsikringen ydes efter den norske Lov som Refusion af en vis Del af de udbetalte Understøttelser, og Tilsynet med Forsikringen har indtil for nogle faa Aar siden været henlagt alene under kommunale Tilsynsnævn med Socialdepartementet som højere Instans; nu findes der en Arbejdsløshedsinspektør ligesom i Danmark. Forsikringen har indtil nylig kun haft relativt ringe Tilslutning i Norge, nu siges Forholdet at have bedret sig.

En helt anden og ganske selvstændig Vej er man gaaet i England, hvor en offentlig Arbejdsløshedsforsikring er gennemført ved Afdeling II af National Insurance Act af 1911. Denne Lovs Dispositioner gaar ud paa 1) Gennemførelsen af en Tvangs-Arbejdsløshedsforsikring i visse Fag og 2) Ydelsen af vist Tilskud til Opmuntring af en frivillig Arbejdsløshedsforsikring i disse samme og andre Fag. Den første Del giver det nye og vigtige ved Loven; den gaar ud paa følgende:

Enhver Arbejder (hertil ikke regnet Formænd, Kontorister og Lærlinge), der faar Beskæftigelse i en Virksomhed under de tvangsforsikrede Fag, skal yde Bidrag til en Stats-Arbejdsløshedsfond. Hans Arbejdsgiver skal yde et lige saa stort Bidrag og Staten et Tilskud svarende til $\frac{1}{3}$ af Arbejderens og Arbejdsgiverens samlede Bidrag. Arbejdsgiveren udreder saavel sit eget som Arbejderens Bidrag, men fradrager saa dette sidste ved Udbetalingen af Lønnen. Bidraget er, naar Arbejderen kun er beskæftiget en enkelt Dag, højere end det er, hvis han er beskæftiget gennem længere Tid. Denne Regel tilsigter, ligesom ogsaa andre Dispositioner i Loven, at fremme en vis Stabilitet i Arbejdsforholdet. Der ydes ikke Understøttelse for den første Uge af Ledighedsperioden, derefter ydes — eller rettere ydedes, thi Understøttelserne er under Krigen ændrede, men jeg kender ikke de fastsatte Satser — 7 sh pr. Uge for indtil 15 Uger indenfor et Tidsrum af et Aar, dog at Arbejderen ikke kan faa mere end en Uges Understøttelse for hver 4 Ugers Bidragserlæggelse. Betingelserne for denne Understøttelses Ydelse er, ganske som hos os, og nu egent-

lig overalt, at Arbejderen er arbejdsdygtig, arbejdsøgende og arbejdsløs, uforskyldt eller med fyldestgørende Grund selvforskyldt.

Administrationen af Tvangs-Forsikringen ligger principielt i de offentlige Arbejdsanvisningskontorers Hænder. Naar en forsikret Arbejder bliver ledig, skal han aflevere sin Bog til det nærmeste offentlige Arbejdsanvisningskontor eller dettes Filial, og her bestemmes, efter Eftersyn af Bogen og Undersøgelse af hans Forhold, om hans Ret til Understøttelse skal anerkendes, og i bekræftende Fald hvor meget han skal kunne oppebære. Afgørelsen desangaaende træffes af den saakaldte insurance-officer. Er Arbejderen ikke tilfreds med hans Afgørelse, kan han indanke den for et lokalt Nævn, bestaaende af et lige Antal Arbejdsgivere og Arbejdere med en upartisk Formand. Hvis Nævnets Afgørelse i Sagen er overensstemmende med Embedsmændens, er denne Afgørelse endelig; i modsat Fald gaar Sagen til Paadømmelse af en af Kongen udnævnt „Voldgiftsmand“, hvis Kendelse i alle Tilfælde er endeligt afgørende.

Den anden Side af Loven gaar ud paa at opmuntre Oprettelsen af frivillige Forsikringer. Jeg skal her først omtale de Foreninger, der yder Arbejdsløsheds-understøttelse, og som henhører under de tvangsforsikrede Fag. Hvis en tvangsforsikret Arbejder staar som Medlem af en Forening, der yder Ledigheds-understøttelse, saa kan han, i Stedet for at henvende sig til det offentlige Arbejdsanvisningskontor, henvende sig til sin Forening med sin Ledighedsanmeldelse; Foreningen bringer da hans Forhold paa det rene og udbetaler ham i Understøttelse dels det, den skal yde

ham, dels det, han skal have af Arbejdsløshedsfonden, og den kontrollerer ham, dog med Forbehold af en vis Mødepligt overfor Anvisningskontoret. Foreningen faar da af Fonden refunderet den Understøttelse, den har udlagt af Fonden, dog at den samlede Refusion aldrig kan udgøre mere end $\frac{3}{4}$ af, hvad Foreningen selv har udredet i Arbejdsløshedsunderstøttelse til sine tvangsforsikrede Medlemmer. Den foreskrevne daglige — eller i særlige Tilfælde sjældnere — Mødepligt til Kontrol af Ledigheden sker udelukkende ved Foreningen.

Arbejdsløsheds-kasser for Fag, der ikke er under Tvangsforsikringen, ligesom ogsaa de fornævnte Kasser for Fag under Tvangsforsikringen kan faa et Stats-tilskud til dens Forsikring, udgørende $\frac{1}{6}$ af de Beløb, de har ydet i Understøttelse til arbejdsløse.

Saaledes er i Hovedlinjerne den engelske Lovgivning om Arbejdsløshedsforsikring, saaledes som den forelaa før Krigens Udbrud; Grundlaget er, saa vidt mig bekendt, stadig uforandret det samme.

Ved en Lov af 16. Septbr. 1916 er Holland kommet med i Rækken af de Stater, der har Arbejdsløshedsforsikringen reguleret ved særlig Lov. Loven gaar ud paa Ydelsen af aarligt Bidrag til Fagforenings-Arbejdsløsheds-kasser, hvis Vedtægter er godkendt af et nyoprettet ministerielt Kontor for Arbejdsløshedsforsikring og Arbejdsanvisning, og som fyldestgør visse yderligere, nærmere angivne Betingelser. Tilskudsydelsen sker i Forhold til Medlemsbidragene, og det samlede Tilskud maa ikke overstige 100 % af disse. Halvdelen af Tilskudet udredes af Staten, Halvdelen af den Kommune, hvor den paagældende Arbejdsløsheds-kasse har Sæde,

men Kommunens Tilskud er ikke obligatorisk, og Statskassens Tilskud er gjort afhængigt af, at der er bevilget et kommunalt Tilskud. Kommunerne fører Tilsynet med Forsikringen; den kommunale Arbejdsanvisning fører Kontrollen med Ledigheden. Afgørelsen angaaende Spørgsmaal om Understøttelsesydelsen træffes i første Instans af den paagældende Kasse og den tilsynsførende kommunale Myndighed, i anden Instans af det ovennævnte Kontor for Arbejdsløshedsforsikring og Arbejdsanvisning, i sidste Instans af Ministeriet. Der findes dannet et raadgivende Nævn, bestaaende for Halvdelens Vedkommende af Arbejdsløshedskasserepræsentanter, for den anden Halvdel af Repræsentanter fra Regeringen og Kommunerne.

Dette er de vigtigste Foreteelser paa Arbejdsløshedsforsikringens Omraade siden Aar 1900. Og jeg vil da efter denne Gennemgang rejse det Spørgsmaal: Er nu vort System det rette for os? Spørgsmaalet er ikke rent theoretisk, det er af aktuel praktisk Interesse, idet en Revision af vor Lov vil være fornøden i en nær Fremtid til Ændring af de fastslaaede Grænser for Understøttelsessatserne, og der vil da sikkert vise sig at blive sat indflydelsesrige Kræfter i Bevægelse til dets Ændring.

Gentersystemet! Det lægger helt og umiddelbart Forsikringen i Hænderne paa Fagforeningerne; efter det ydes alene kommunale Tilskud, udredede i Forhold til de udbetalte Understøttelser; Tilsynet er kommunalt. — Efter mit Skøn er Ydelsen af Tilskud i Forhold til Udbetalingerne uheldigt, først og fremmest fordi det modvirker den i Arbejdsløshedsforsikringen med dens stærkt svingende Udgifter saa særligt vigtige

Dannelse af Reservefond. Decentralisationen af Tilsynet forekommer mig afgjort uheldig, idet den skaber Uensartethed mellem de forskellige Pladser i Behandlingen af de paa samme Vilkaar forsikrede. Men den afgørende Indvending mod Gentersystemet er dog dette, at det ikke giver nogensomhelst Sikkerhed for en Forsikrings Tilstedeværelse. Har Fagforeningerne Penge, vel, saa udbetaler de, og saa yder det offentlige Tilskud til deres Udbetalinger. Men har de opbrugt deres Penge i Arbejdskampe eller til andet Formaal, saa er Samfundet lige vidt; det staar der med sine arbejdsløse, der da maa hjælpes ad anden Vej.

Saa er der den engelske Lov. Ogsaa der spiller Fagforeningernes Arbejdsløshedsforsikringer en afgørende Rolle, idet Understøttelserne under den offentlige Forsikring i ethvert Fald hidtil har været sat saa lavt, at de forudsætter en Supplering. Men her er dog den Forskel fra Gentersystemet, at der er skabt en Sikkerhed for en Forsikrings stadige Tilstedeværelse, den være aldrig saa utilstrækkelig, thi svigter Fagforeningernes Ydelser, vil de ledige dog altid have den offentlige Forsikring at falde tilbage paa indenfor det Omraade, for hvilket den er gældende. Derved bliver det denne, der ogsaa ved omfattende Organisation og Forsikring blandt Arbejderne, bliver Systemets egentlige Kærne. Og saa bliver da til Vurdering af Systemet Spørgsmaalet dette, om man overfor en saadan Forsikring tror paa det offentlige Kontorapparats Fortrin for den selvstyrende Kasse, paa Funktionærens Overlegenhed over den af de forsikrede valgte Tillidsmand. Jeg for min Part mener, at er det svært for Tillidsmanden at administrere godt, saa vil det blive

umuligt for Funktionæren; Tillidsmanden kender dog Forholdene i det Fag, han arbejder med, og dets Arbejdspladser, og han kender personlig en stor Del af sine Kammerater, ved nogenlunde, fra hvilke Sider han kan vente Forsøg paa Overgreb, og overfor hvem han kan være tryg. Funktionæren kan ikke have Specialkendskab til alle de Fag, han faar at gøre med, og han vil være langt mere udsat for Overgreb end Tillidsmanden, for det første fordi han, som bemærket, er daarligere udrustet derimod, og for det andet fordi Folk erfaringsmæssigt gør sig faa Samvittighedsskrupler, naar det drejer sig om at føre en offentlig Funktionær bag Lyset, men betænker sig derpaa, hvor det drejer sig om en af deres egne Repræsentanter og Kammerater. For saa vidt man mod Tillidsmandens Egnethed vil fremføre dette, at han som valgt af Kammeraterne er afhængig af disse og derfor ude af Stand til at modsætte sig deres Ønsker, skal bemærkes, at han er valgt af alle en Kasses Medlemmer, arbejdende og arbejdsløse, og de førstnævnte kan fornuftigvis ikke formodes at ville støtte en Tillidsmand, der ser gennem Fingre med Misbrug af den Kasse, der, som Forholdene ordinært er, væsentlig opretholdes ved Midler, udredede af Medlemmerne selv.

Og saa er der vor Ordning! Dens Grundlag er efter min Mening godt nok. Vi har Sikkerhed for Forsikringens Gennemførelse derved, at dens Bærere er selvstændige Foreninger med egne Midler. Vi har gennem Arbejdsløshedskassernes Forbindelse med Fagforeningerne alle de Fordele i Henseende til Kontrol m. m., som Fagforeningerne byde, og vi har ved denne Forbindelse faaet gennemført en reel Tvangs-

forsikring, men uden Lovparagrafer og Politi, blot som en Tvang, Arbejderne indbyrdes og frivilligt paalægger sig og selv opretholder. Vi har forsikringsmæssigt set det bedst mulige Grundlag, nemlig Fagene organiserede hver for sig over hele Landet. Og saa har vi endelig Administrationen liggende der, hvor den efter min Formening ligger bedst, nemlig i Hænderne paa de af de forsikrede selv valgte Tillidsmænd.

Det kan nu altsammen være meget godt, vil man maaske sige, men det, der interesserer os, er ikke vor Lovgivnings formelle Regler sammenholdt med andre Landes Love; det, der interesserer os, er vor Lovgivnings reelle Indhold, dens Virkning i det praktiske Liv, herunder særlig hvorledes Understøttelsesydelsen er begrænset, hvilken Sikkerhed der er for, at der ikke ydes Arbejdsløshedsunderstøttelse uden i de Tilfælde, da det bør ske.

Reglerne om Understøttelsens Begrænsning er givet negativt i Lovens § 14, der var en Opremsning af Tilfælde, i hvilke der ikke maa ydes Understøttelse. Man kan summere denne Paragrafs Bestemmelser positivt derhen, at der maa kun ydes Understøttelse til arbejdsdygtige og arbejdssøgende under deres ufor skyldte eller med fyldestgørende Grund selvforskyldte Ledighed. De Bestemmelser, der her kommer i Betragtning, er disse:

Der maa ikke ydes Understøttelse under Sygdom eller Arbejdsudygtighed, saa længe Sygdommen eller Arbejdsudygtigheden varer.

Der maa ikke ydes Understøttelse under Strejke eller Lock-out til Personer, der omfattes af samme.

Der maa ikke ydes Understøttelse til Medlemmer,

hvis Arbejdsløshed hidrører fra, at de uden fyldestgørende Grund har forladt deres Arbejde, eller maa anses forskyldt ved overdreven Nydelse af berusende Drikke, ved Ufordragelighed overfor Arbejdsgivere eller Arbejdskammerater eller ved utilbørlig Adfærd.

Der maa ikke ydes Understøttelse til Medlemmer, der uden fyldestgørende Grund vægrer sig ved at overtage et af Kassens Ledelse eller et kommunalt Arbejdsanvisningskontor anvist Arbejde, som efter Kassens Bestyrelses Skøn svarer til Vedkommendes Evne.

Kravet om Arbejdsdygtighed som Betingelse for Understøttelsesydelse har ikke voldet større Vanskelighed ud over den, der er forbunden med at fastslaa, hvornaar et Medlem — herunder navnlig ældre Folk — er saa vidt arbejdsudygtig, saa det kan forsvares at nægte ham Brugen af Forsikringen. Principet har her været at udvise stor Forsigtighed ved Anerkendelse af Arbejdsdygtighed hos Folk over 60 Aar, der jo vil have Alderdomsunderstøttelsen at falde tilbage paa, og at udvise Liberalitet overfor yngre Medlemmer, saa længe det kan godtgøres, at de er arbejdssøgende.

Kravet om, at den understøttede skal være arbejdssøgende, arbejdsvillig, er vistnok nu ved den kommunale Arbejdsanvisnings Mellemløst kommet i saa fast et Spor, som det, uden et uforholdsmæssig stort Administrationsapparat, er muligt at tilvejebringe. Arbejdsuvillig og altsaa uberettiget til Understøttelse er den, der uden fyldestgørende Grund vægrer sig ved at tage et af Kassens Ledelse eller et kommunalt Arbejdsanvisningskontor anvist Arbejde, der efter Kassens Ledelses Skøn svarer til den paagældendes Evne. Hermed vil man selvfølgelig sidestille den, der uden

fyldestgørende Grund nægter at tage et ham direkte tilbudt og til hans Evne svarende Arbejde. Det er imidlertid med fuld Føje, at Loven ikke har udtalt sig herom, thi Afvisninger af saadanne direkte Arbejds-tilbud kan ikke kontrolleres, med mindre den paagældende Arbejdsgiver anmelder Arbejdsvægringen for Inspektoratet. Dette sker for Tiden i ret stort Omfang, og Spørgsmaalet om Arbejdsnægterens Ret til Understøttelse bliver da optaget til Undersøgelse og Paadømmelse paa samme Maade og ud fra samme Synspunkter, som hvis Arbejdet var ham anvist. Hvis Arbejdet anvises efter en Henvendelse direkte til en Arbejdsløshedskasse, er Forholdet i og for sig sikrest og simplest, thi Kassen maa formodes ikke at anvise en Mand Arbejde, med mindre den mener, at han skal tage det, og gør han det ikke, vil selvfølgelig den anvisende Tillidsmand her, hvor det altsaa drejer sig om en Overtrædelse af hans eget Paabud, omgaaende lade Straffen følge i Form af Standsning af Understøttelsen. Der findes imidlertid Arbejdsgivere, der ikke ønsker at benytte Arbejdsløshedskassernes Arbejdsanvisning, de kan da bruge den kommunale Arbejdsanvisning. Alle Arbejdsvægninger overfor et kommunalt Arbejdsanvisningskontor indberettes, i Henhold til en foreliggende Aftale, af Arbejdsanvisningsdirektoratet til Arbejdsløshedsinspektoratet, og de bliver da gjort til Genstand for Undersøgelse herfra og, eventuelt, for Paadømmelse af Nævnet. Nævnet vil — forudsat at den foretagne Anvisning har været rigtig, d. e. at det rette Arbejde er anvist til den rette Mand — godkende Understøttelsesydelsen, saafremt det finder at maatte anerkende den foreliggende Grund for Arbejdsvægri-

gen som fyldestgørende, og det vil frakende den paa-gældende Arbejdsnægter hans Understøttelse, saafremt det ikke mener at kunne anerkende hans Vægriingsgrund som fyldestgørende. Og hvad vil Nævnet da anerkende som fyldestgørende Grund for en Arbejds-vægriing? Herpaa er det umuligt at give et udtøm-mende Svar, men rent eksempelvis kan anføres Forhold som: særlig lang Afstand fra Arbejdspladsen uden Godtgørelse for Tidstab ved Tilbagelæggelsen af denne Afstand, sikkert, eventuelt senere realiseret, Løfte om bedre Arbejde i Løbet af kort Tid og endelig for lav Løn. I sidstnævnte Henseende har Nævnet hidtil, da Lønningerne har haft en decideret opadgaaende Ten-dens, fulgt den Regel, at naar et Medlem har opnaaet et vist Lønniveau, og vel at mærke har været beskæf-tiget paa denne opnaaede Løn, mere end rent tilfældigt og midlertidigt, saa vil man ikke kræve, at han mod sit Ønske skal tage Beskæftigelse ved samme Arbejde til en Betaling, der ligger under dette Lønniveau, med mindre han har gaaet længere Tid ledig, og det her-ved eller paa anden Maade maa anses godtgjort, at han ikke kan faa Beskæftigelse til sin tidligere Løn. Mod denne Fremgangsmaade er fra Arbejdsgiver-Side hævdet, at enhver Arbejder burde være forpligtet til at tage et tilbudt Arbejde, naar der derfor bødes over-enskomstmæssig Løn. Men dette viser sig ved nær-mere Eftertanke snart at være et uholdbart Grundlag for Paadømmelse af Understøttelsesretten, thi hvad er i det enkelte givne Tilfælde den overenskomstmæssige Løn? I Fag med Minimallønspolitik er Minimallønnen oftest sat saa lavt, at det slet ikke er Forudsætningen, at kvalificerede og dygtige Arbejdere skal beskæftiges

dertil; det er her overenskomstmæssigt fastslaaet, at Lønnen skal fastsættes ved Forhandling mellem den enkelte Arbejdsgiver og Arbejder til et eller andet Beløb over Minimallønnen. I Smede- og Maskinarbejdernes Fag var, saa vidt vides, Minimallønnen indtil for nylig omkring 50 Øre, men Arbejdernes Gennemsnitsløn omkring 1 Kr. 20 Øre. Og ogsaa i andre Fag, hvor den overenskomstmæssige Løn er forudsat at være mere fast, gives der til de dygtige Arbejdere saadanne Tillæg i en eller anden Form, saa det at kræve af enhver Arbejder i det paagældende Fag, at han skal tage Arbejde til den overenskomstmæssige Løn, vil betegne et Løntryk overfor Arbejderen. Og om den Ting kan der formentlig blive Enighed, at Arbejdsløshedsforsikringens Opgave ikke er den direkte at modarbejde Arbejdernes Lønkamp.

Langt vanskeligere end at sikre sig mod Arbejdsuvilje, naar den giver sig Udtryk i en Arbejdsvægning, er det at sikre sig imod, at et Medlem faar Understøttelse, uanset at han har forladt sit Arbejde uden at have haft en fyldestgørende Grund herfor. Det vil sige, det er vanskeligt under de nuværende Forhold, da Understøttelserne ekstraordinært er forhøjede; under normale Forhold, hvor Arbejdsindtægterne meget væsentligt overstiger Understøttelserne, vil man sikkert i al Almindelighed kunne gaa ud fra, at er en Mand først engang kommen ind paa en Arbejdsplads, saa vil Lønnen ogsaa holde ham der, med mindre han har ganske særlige og oftest fyldestgørende Grund for at forlade Pladsen. Men iøvrigt skal jo Kasserne føre Kontrol med Ledighedsaarsagen. I Almindelighed kan det vistnok siges, at naar et ellers regelmæssigt og

godt beskæftiget Medlem kommer og melder sig ledig, vil Kassen slaa sig til Ro alene med hans egen Op-givelse angaaende Ledighedsaarsagen og være tilbøjelig til at anerkende denne, medens de for de uregelmæssigt beskæftigede vil vise mindre Tillid og tilsvarende forøget Paapasselighed. I nogle Kasser er Kontrollen med Ledighedens Aarsag lagt i Hænderne paa Tillidsmænd rundt paa Arbejdspladserne. Er en Kasse meget stor, og er dens Medlemmer i stort Omfang løst beskæftigede, kan det imidlertid ikke nægtes, at Kontrollen paa dette Punkt kan glippe. Dette er saaledes Tilfældet i Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, der derfor netop for Tiden er optaget af at finde et System, som kan raade Bod paa de Mangler, der i saa Henseende har vist sig at være til Stede. I en enkelt Kasse er, som en midlertidig Foranstaltning til Brug under de foreliggende ekstraordinære Forhold, forlangt Arbejdsgiverens Attest angaaende Ledighedens Aarsag som Betingelse for Understøttelsesrettens Anerkendelse. Denne Udvej er under almindelige Forhold ikke anbefalelsesværdig; for det første kan disse Attester misbruges af Arbejdsgiverne, dernæst er de ingenlunde altid paalidelige, idet Arbejdsgiveren for ikke at lægge sig ud med den paagældende Arbejder, angiver en anden Ledighedsaarsag end den rigtige, og endelig er der nogle Arbejdsgivere, og ikke de daarligste, der paa Forhaand nægter at have med disse Attesters Udstedelse at gøre.

Lovens Bestemmelse om, at der ikke maa ydes Understøttelse under Strejke eller Lock-out til Personer, der omfattes af samme, er absolut og ganske summarisk. Ligegyldigt om en etableret Strejke er aldrig saa

berettiget eller en erklæret Lock-out aldrig saa forkastelig, der maa til de Medlemmer, der omfattes heraf, ikke ydes Arbejdsløshedsunderstøttelse; Arbejdsløsheds-kasserne maa ikke bruges som direkte Støtte i Løn-kampen, at yde saadan Støtte maa være de faglige Organisationers Sag. Spørgsmaalet er da, hvem der skal anses „omfattede“ af en etableret Strejke eller Lock-out. Nævnet har her taget det Standpunkt, at man som Strejkedeltagere betragter dem, der har nedlagt Arbejdet, og som lock-out'ede dem, der af Arbejdsgiveren er standsede i Arbejdet. Medlemmer, der undlader at tage Arbejde paa Pladser, hvor der er Konflikt, er behandlede i Henhold til den foranstaaende Fremstilling angaaende Arbejdsnægteres Stilling overfor Understøttelsen.

Det er imod dette Standpunkt, at den forventede Kritik, som jeg foran omtalte, kan ventes rettet. Det hævdes, at det er samfundsmæssigt set fornuftstridigt, at Staten indretter en faglig Domstol, hvis Opgave det er at haandhæve Ret og Billighed i Forholdet mellem Arbejdets Parter, og at det saa kan gaa saaledes, at denne Domstol i et givet Tilfælde erklærer en etableret Arbejdsnedlæggelse og Blokade af en Arbejdsplads for ulovlig, at Arbejderne uanset denne Kendelse oprettholder Blokaden og samtidig dermed kan gaa og tage Arbejdsløshedsunderstøttelse. Det hævdes, at der er to Slags Strejkedeltagere, de aktive, dem der nedlægger Arbejdet, og de passive, dem der undlader at søge det blokerede Arbejde, og de er lige meget Strejkedeltagere begge.

Konklusionen heraf skulde jo nu være den, at følgelig alle, baade aktive og passive Strejkedeltagere,

skulde miste deres Ret til Arbejdsløshedsunderstøttelse, thi Lovens Regel her er, som bemærket, absolut og summarisk: der maa ikke ydes Strejkedeltagere Understøttelse af en anerkendt Arbejdsløshedskasse. Denne Konsekvens af Standpunktet tages ikke, og med Føje; man kan jo dog ikke komme til dette, at fordi Dansk Arbejdsmandsforbund i Rødby etablerer en ulovlig Arbejdsstandsning, skal Understøttelsen standses til samtlige 70 000 Medlemmer af Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse; man kan ikke engang standse Understøttelsen for samtlige Kassens Medlemmer paa Lolland, da de allerfleste af disse ikke er Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund og følgelig ganske uskyldige i den foretagne Ulovlighed. Vel, siges der, saa bør Loven forandres, saa bør Arbejdsløshedskasserne knyttes paa saadan Maade til Fagforeningerne som en integrerende Del af disse, saa samtlige en Kasses Medlemmer kan gøres ansvarlige for Fagforeningens Handlinger; saa maa Begrebet Strejkedeltager fastslås som omfattende saavel dem, der nedlægger Arbejdet, som dem, der undlader at genoptage det nedlagte Arbejde, men Lovens Regel om Understøttelsens Bortfald til Gengæld lempes, saaledes at det tillades Arbejdsløshedskasserne at yde Understøttelse under visse berettigede Strejker og visse uberettigede Lock-out'er.

Jeg for min Part vilde nødig se dette ske. Jeg tror, at det for Kassernes Lovlydigheds Skyld er af største Betydning at have den simpleste og klareste mulige Regel at gaa efter. Det hidtil gældende absolute Forbud mod Understøttelsesydelse under Strejke og Lock-out har været en Bestemmelse af den ønskelige Klarhed, og jeg ved da ogsaa kun et eneste Til-

fælde, hvor den i disse 16 Aar har været overtraadt. Jeg tør rolig hævde, at for Arbejdsløshedsforsikringen vil Indførelsen af en Bestemmelse som den anførte bringe ganske andre og mindre smukke Resultater. Det maa man nemlig erindre, at vil man administrere en Institution som Arbejdsløshedsforsikringen ved folkevalgte Tillidsmænd, Arbejdere, der har deres Beskæftigelse ved Siden af deres Hverv som Tillidsmænd, saa maa man, hvis man da vil have en forsvarlig Administration, ikke gøre det mere vanskeligt og indviklet end absolut nødvendigt. Men jeg ser foreløbig heller ikke, at det skulde være nødvendigt at ændre Loven paa dette Punkt ud over det, der er sket ved § 8 i den midlertidige Lov af 30. Novbr. 1918 angaaende overordentlig Hjælp til arbejdsløse.

Den Praksis, der har foreligget før denne Lov, var, som bemærket, saaledes: I Tilfælde af Arbejdsnedlæggelse standsedes Understøttelsen summarisk til alle dem, der var Deltagere i Arbejdsnedlæggelsen, de aktive Strejkedeltagere. For alle andres Vedkommende maatte individuelt konstateres en Meddelagtighed i Arbejdsstandningen, før Understøttelsesretten kunde fratages dem, og dette maatte ske derved, at Arbejdsgiveren forlangte Arbejdskraft, der skete en Anvisning, Arbejderen vægrede sig ved at modtage Anvisningen, og hans Understøttelsesret blev derefter taget op til Paadømmelse. Der har efter Loven ikke været Mulighed for at tage Sagen paa nogen anden Maade, men det maa erkendes, at det er en langsom Fremgangsmaade, og det hævdes yderligere, at det i mange Tilfælde vil være vanskeligt for Arbejdsgiveren og forbundet med Ud-

gifter for ham at opretholde et Krav om Anvisning af Arbejdskraft, naar Resultatet af Anvisningen fortsat viser sig at være negativt. Erkendes maa det i ethvert Fald, at Kravet om Arbejdsanvisning i nogle Tilfælde af ulovlig Arbejdsstansning ikke har været opretholdt med tilstrækkelig Energi fra Arbejdsgivernes Side, og at der som Følge deraf har været ydet Arbejdsløshedsunderstøttelse, som ikke burde have været ydet. Men nu har vi faaet den ovennævnte Bestemmelse i Loven af 30. Novbr. 1918; den lyder paa, at saafremt det efter et større eller mindre Antal forgæves Anvisninger eller paa anden Maade fremgaar, at der foreligger en kollektiv Arbejdsvægning overfor en given Arbejdsplads, saa kan det kommunale Arbejdsanvisningskontor, der maatte have foretaget den forgæves Anvisning, standse yderligere Anvisning af Arbejdskraft til Stedet og indberette Sagen til Arbejdsanvisningsdirektøren. Skønner han, at Formodningen om Vægningens kollektive Natur er begrundet, indberetter han Sagen til de paagældende faglige Organisationer, henholdsvis for Arbejder og Arbejdsgiver, og til Arbejdsløshedsinspektøren, der omgaaende foranlediger Udbetalingen af Arbejdsløshedsunderstøttelse til Arbejdsnægterne standset, uanset disses Motivering for Vægningen. Mener de paagældende Organisationer ikke, at Vægningen er af kollektiv Art, behandles de stedfundne Arbejdsvægninger individuelt af Nævnet paa sædvanlig Maade. Kommer det derimod til en Forhandling mellem Arbejdets Parter, og denne resulterer i en Afgørelse, genoptages Anvisningen, og vægrer Arbejderne sig herefter ved at gaa i Arbejde, kan Understøttelsen efter Arbejdsløs-

hedsinspektørens nærmere Bestemmelse standses for en videre Kreds af den paagældende Kasses Medlemmer.

Hermed er altsaa aabnet Mulighed for 1) hurtigt at bringe en foreliggende kollektiv Arbejdsvægning frem for Lyset og til Forhandling mellem Parterne, og dermed 2) at ramme dem, der paaviseligt er passive Strejkedeltagere i det Omfang, som er nødvendigt og forsvarligt.

Det, jeg her har talt om, er Arbejdsløshedskassernes ordinære og normale Virksomhed. Siden Oktober 1917 er der imidlertid heri sket en Forskydning, som jeg i Korthed maa omtale.

Op til Februar 1917 var der rundt om i flere af de store og større Byer her i Landet af Hjælpekasserne ydet visse Understøttelser til Supplering af Arbejdsløshedskassernes Understøttelser. Denne Hjælpekassehjælp blev som almindelig Regel udbetalt gennem Arbejdsløshedskasserne og under disses Kontrol. Det var Dyrtiden, der nødvendiggjorde denne Supplering, Arbejdsløsheden var det ikke, idet nemlig Beskæftigelsesgraden i disse Aar naaede en hidtil ukendt Højde. Saa kom Februar 1917 med den skærpede Undervandsbaadskrig og Nordsøblokaden. Det blev snart alle klart, at disse Dispositioner fra de krigsførende Magters Side ganske vilde ændre Billedet og gennem Materialemangel skabe en Arbejdsløshed, som man, og som det viste sig med Rette, frygtede at se indtræde i meget stort Omfang. Under disse Omstændigheder fik Arbejdsløshedsnævnet fra Indenrigsministeriet en

Opfordring til at udtale sig om, hvad man mente, der burde foretages til Imødegaaelse af denne forventede Ledighed. Nævnet optog straks Forhandling desangaaende og fremsendte i April Maaned 1917 en Udtalelse, der blev lagt til Grund for det Lovforslag, som den 27. Oktober 1917 blev vedtaget som midlertidig Lov angaaende overordentlig Hjælp til arbejdsløse. Der var her navnlig to Ting, der fra Nævnets Side ønskedes opnaaet. Det første var, at Kassernes fortsatte Virksomhed blev sikret; dette skete ved en Bestemmelse i Loven om, at der efter Indstilling fra Nævnet kunde ydes ekstraordinært Statstilskud til de Kasser, der var særlig haardt ramt af Situationen. I Praksis er dog kun indstillet og bevilget Tilskud til de Kasser, der har været saa haardt ramt, at de har opbrugt alt, hvad de ejede. Det andet, der ønskedes gennemført, var, at der blev sikret Medlemmerne et saadant Tilskud til deres Understøttelser, saa disse, uanset Dyrtiden, fik samme Købeevne som før Krigen, og dernæst, i Lighed med hvad der havde fundet Sted i tidligere Krisetider, en „fortsat Hjælp“ efter den vedtægtsmæssige Understøttelses Ophør, samt endelig en Huslejhjælp. Ogsaa dette gennemførtes. Men man var da paa den anden Side enig om at ønske, at Arbejdsløshedskasserne i denne for vort Samfund saa vanskelige og uhyggelige Situation uden smaaligt Hensyn til de møjsommeligt opsparede og omhyggeligt værnede Reservefond skulde stille sig til Disposition for Samfundet som Formidlere af Hjælpen til alle dem, der naturligt hørte hjemme i og derfor retteligt burde have deres Hjælp gennem Arbejdsløshedskasserne. Et Led i Bestræbelserne i sidstnævnte Henseende var

Forslaget om, at den 12 Maaneders Ventetid før Understøttelsesrettens Indtræden midlertidigt skulde bortfalde. Det kunde jo nemlig lidet nytte, at Kasserne stillede sig til Disposition ved Ydelsen af Hjælp, hvis man opretholdt Kravet om, at de nye Medlemmer skulde vente i 12 Maaneder, før de kunde faa Understøttelse.

Loven af 27. Oktober 1917 var, efter min Formening, en god og forsvarlig Lov. Der rejste sig ikke desto mindre en kraftig Opposition imod den. Arbejderne hævdede, at Loven ikke gav dem tilstrækkelig stor Understøttelse. Heri havde de maaske nok nogen Ret; Nævnets Forslag var fremsat i April 1917, og de foreslaaede Dyrtidstillæg afpassede efter den dengang foreliggende Dyrtid; men Priserne havde imidlertid været stadig stigende, saa da den store Arbejdsløshed meldte sig i December 1917—Januar 1918, var Understøttelsen blevet forholdsvis mindre i reel Værdi. Den blev da forhøjet ved Loven af 8. Febr. 1918. Nu rejste der sig snart en kraftig Opposition fra den anden Side, idet det hævdedes, at Understøttelserne nu var for store, saa store, at de svækkede Arbejdsviljen. Ogsaa dette var utvivlsomt rigtigt. For de lavt lønnede Fags Vedkommende var Understøttelserne naaede op i saadan Nærhed af Arbejdsindtægterne, at Interessen i at søge Arbejde var svækket. En energisk Bladkampagne med mange, men sandelig ikke altid lige vederhæftige Angreb paa Arbejdsløshedskasserne førte til Nedsættelsen af en Kommission til Overvejelse af Formnen for den Lovgivning, der skulde afløse Loven af 8. Febr. 1918. Resultatet af Kommissionens Arbejde blev en enstemmig ved-

tagen Indstilling om — Forhøjelse af Understøttelserne. Indstillingen, hvori ogsaa var optaget andre Forslag, herunder nogle, der tilsigtede Skærpelse i Kontrollen, blev i Form af et Lovforslag forelagt Lovgivningsmagten, som, ligeledes enstemmigt, ved Loven af 30. Novbr. 1918 yderligere forhøjede de i Regeringens Forslag optagne Understøttelsessatser. Det følger af sig selv, at selv om der imidlertid havde fundet ikke ubetydelige Lønforhøjelser Sted, har disse Dispositioner ikke kunnet virke til Forringelse af den Svækkelse i Arbejdsviljen, som allerede tidligere forelaa blandt de lavtlønnede Arbejdere. Men jeg vil gerne pointere, at det ogsaa kun er blandt de lavtlønnede Arbejdere, at i ethvert Fald jeg har kunnet konstatere Svækkelse i Arbejdsviljen paa Grund af Understøttelsen. Iøvrigt maa man, mener jeg, efter den enstemmigt tagne Stilling i Rigsdagen, gaa ud fra, at det, de arbejdsløse faar, er det, man efter nøje Overvejelse er naaet til at anse for det absolut nødvendige til Livets Ophold. Er dette Beløb saa saa højt oppe, at det naar op til, maaske endda i nogle Tilfælde op over Lønningerne, saa maa det altsaa være disse, der er for smaa. Denne Betragtning er imidlertid en daarlig Trøst for Arbejdsløshedskasserne, mod hvilke alles Vrede har vendt sig, og det uanset at det efter Loven af ³⁰/₁₁ 1918 ikke er disse Kasser alene, der staar som Bærere af Understøttelsen, en Del af denne ydes gennem Hjælpekasserne. Arbejdsløshedskasserne har i Sandhed stillet sig til Disposition for Samfundet i disse Aar, og har gjort det ikke blot med Ydelse af et uhyre stort Arbejde fra Tillidsmændenes Side, men ogsaa med Tilsættelse, og, som jeg mener, med ugrundet Tilsættelse

af den gode og ansete Position, de havde før Krigen, ogsaa udenfor den Kreds, der kendte deres Arbejde nærved. De har dog faaet en Oprejsning for meget ved den Aerkendelse, der blev dem til Del fra det nedsatte Folketingsudvalgs Side under Behandlingen af Loven af 30. Novbr. 1918.

Der har været gjort Fejl; der har været og er Tilfælde af Misbrug; men Opgaven har ogsaa været stor og vanskelig, ikke desto mindre en Opgave, som Arbejdsløshedskasserne ikke kunde forsvare under de Forhold, der forelaa, at vise fra sig eller undlade at sætte alt ind paa at løse paa bedste Maade og paa en saadan Maade, at det første og væsentligste naaedes, nemlig at den Skare af ganske uforskyldt arbejdsløse, som disse Aar har bragt, i ethvert Fald ikke led Nød. At der saa ved Understøttelsens Ydelse er kommet nogle uretfærdige med, er beklageligt, men kan i denne Forbindelse ikke være afgørende.